

BESLUT

2020-09-21

Dnr: 20/00341

SAKEN

Karlavagnen, P4 Stockholm, 2020-01-23, inslag med en uppmaning; fråga om mediets genomslagskraft

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

INSLAGET

I inslaget, som handlade om billiga och enkla maträtter, pratade programledaren med en person som ringt in till programmet för att tipsa om surkål. I slutet av samtalet sades bland annat följande.

(Inringare) – Jag har ett litet annat tips också. [...] Bara snabbt, jättesnabbt, jag vet att du har bråttom. Det är att, ja, även borde alla gå med i Nordiska motståndsrörelsen. Det är också ett överlevnadstips. (Programledare) – Nej det tycker jag verkligen inte. (Inringare) – Nej, okej. Det är public service som slår till igen. (Programledare) – Ja, nej jag tycker nog att vi, vi, nej, jag, jag tycker att, där får väl var och en tänka själva. (Inringare) – Ja, ja, men det är politisk överlevnad. (Programledare) – Ja, tack snälla du, ha en jättefin kväll.

Programledaren instruerade sedan lyssnarna att fortsätta ringa in till programmet.

ANMÄLAN

Anmälaren anför att programledaren inte i tillräckligt stor utsträckning tog avstånd från inringarens budskap om att ansluta till Nordiska motståndsrörelsen (NMR) som är en nynazistisk och våldsbejakande organisation. Programledaren borde ha gjort tydligt att Sveriges Radio AB (SR) tar avstånd från anti-demokratiska uttalanden där våld, brutalitet och diskriminering förespråkas.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att inslaget överensstämmer med bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft och anför i huvudsak följande.

Karlavagnen är ett direktsänt program baserat på publikmedverkan. *Karlavagnens* redaktion väljer ämne och publiken hör av sig via mejl och sociala medier, men framför allt ringer de in för att prata om sina personliga erfarenheter av det aktuella ämnet. *Karlavagnen* bygger alltså på lyssnarnas röster och på att det sänds direkt. Det är inte ett debattprogram, utan ett program där man delar med sig av egna upplevelser och erfarenheter.

Det anmälda programmet hade ämnet ”Vad har du i dina matlådor?”. Lyssnarna uppmanades att ringa in och berätta om hur de ekonomiskt klarar januari och vad de har i matlådan. Många ringde in och delade med sig av tankar om både ekonomi och mat samt gav sina bästa recept på billig mat. En av de inringande pratade mycket engagerat och initierat om sin favoritmat, surkål.

Programledaren markerade omedelbart och med eftertryck inringarens mycket oväntade uttalande om att alla borde gå med i NMR genom att säga ”Nej, det tycker jag verkligen inte”. Inringaren menade då att det var public service som slog till igen och programledaren bemötte även detta och sa ”Nej, där får väl var och en tänka själv”. Programledaren bemötte således inringarens uppmaning och avslutade samtalet så snart som möjligt.

SR vill framhålla att mannens uttalande i sig inte innehöll något som är direkt i strid med principen om alla människors lika värde eller uppenbart kränkande mot en grupp av personer i övrigt. Det är inte olagligt att vara med i nynazistiska eller liknande organisationer och grupperingar i Sverige. Därmed fanns det heller ingen uppmaning att begå en brottslig handling. Mot bakgrund av att uttalandet skedde i direktsändning, att inget uppenbart kränkande uttalades samt att programledaren bemötte uppmaningen anser SR att inslaget överensstämmer med bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska ta hänsyn till radions särskilda genomslagskraft när det gäller programmens ämnen och utformning samt tiden för sändning av programmen (16 § i sändningstillståndet).

Vid prövningen i ärendet aktualiseras även den så kallade demokrati-bestämmelsen i 14 kap. 1 § radio- och tv-lagen. Enligt denna ska program-verksamheten som helhet präglas av det demokratiska statsskickets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Uttrycket ”det demokratiska statsskickets grundidéer” avser en statsform som bygger på fri åsiktsbildning, allmän och lika rösträtt samt fria och hemliga val. ”Alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet” avser de sidor av demokratibegreppet som anknyter till bland annat förhållandet mellan människor, till exempel fördömande av rasism, våld och brutalitet samt hävdande av jämställdhet mellan kvinnor och män. Bestämmelsen anses även innebära en skyldighet att markera avståndstagande från eller bemöta antidemokratiska uttalanden och att verka för att rasistiska fördomar bekämpas (prop. 2005/06:112 s. 32).

INFORMATION

Nationalencyklopedin definierar NMR som en nynazistisk organisation som är mot yttrandefrihet och demokrati.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

I inslaget uppmanade inringaren alla att gå med i NMR, något han kallade ett överlevnadstips. Granskningsnämnden anser att inringarens uppmaning om att gå med i en antidemokratisk och nynazistisk organisation krävde ett bemötande från SR. Givet att inringarens uttalanden kom oväntat i det direktsända samtalet tog programledaren, i enlighet med demokratibestämmelsen, tillräckligt tydligt avstånd från inringarens uppmaning. Inslaget strider därför inte mot bestämmelsen om radions särskilda genomslagskraft.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfieldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Elin Ackerberg.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Elin Ackerberg

Originalhandlingar med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.